

ПРОБЛЕМИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

В умовах переходу до ринку успіх кожного конкретного товаровиробника оцінюється за рівнем ефективності виробництва, зумовленої, насамперед, рівнем задоволення потреб суспільства з найменшими витратами. На сьогодні визначальною характеристикою, що формує суспільні потреби, є якість продукції.

Згідно з сучасними підходами, якість є універсальним і всеосяжним поняттям, під яким розуміють не лише якість продукції та послуг, що ми споживаємо, а й якість навколишнього середовища, якість людських стосунків, якість життя в цілому. Для забезпечення якості, необхідна наявність не лише матеріальної бази та кваліфікованого персоналу, а й системного підходу до питань управління якістю. Організація повинна створити дійову систему управління, що спрямовує її зусилля на якісне виконання всіх здійснюваних процесів, що, у свою чергу, забезпечить досягнення якісного результату.

Проблема якості є актуальною для всіх країн та організацій, тому що лише продукція високої якості може бути конкурентоспроможною. Тому вирішувати дану проблему лише традиційними методами, тобто лише шляхом контролю якості готової продукції, практично неможливо. Повинен бути комплексний, системний підхід, реалізація якого можлива лише в рамках системи управління якістю.

Оскільки в останні роки світова економіка повернута обличчям до споживача, то підвищення якості продукції є об'єктивною вимогою подальшого розвитку. Соціальні та культурні потреби споживачів постійно зростають і можуть бути задоволені лише високоякісною продукцією та більш високим рівнем обслуговування.

Питання управління якістю продукції досліджували в своїх наукових працях такі вчені та науковці як Є.Я. Агеев, Д.П. Лойко, О.В. Вотченікова, О.П. Удовіченко, М.А. Котляр, В.Ф. Проскура, І.В. Сімонова, Р.І. Буряк, Т.Блащук та ін. Запровадження та вдосконалення системи управління якістю підіймається в ряді праць як українських вчених: Т.Галушкіної, В.Лук'янихіна, Л.Горбач, В.Голяна, В.Пунька, так і всесвітньо відомих спеціалістів: У.Шухарта, Е.Демінга, Дж.Джурана, Ф.Кросбі, А.Фейгенбаума, К.Ісікави, Г.Тагута та ін.

Основною метою даного дослідження є аналіз сучасного стану і проблем, що виникають в управлінні якістю продукції промислових підприємств в сучасних умовах інтеграційних процесів та трансформації економіки.

Завдання підвищення якості продукції є довготерміновим і безперервним, тому що її рівень не може бути постійною величиною. Будь-які виробниці залишаються технічно прогресивними, красивими та модними допоки їм на зміну не придуть нові, ще досконаліші, що зумовлено науково-технічним прогресом та новими методами управління якістю продукції.

Відповідно до Держстандарту управління якістю продукції система управління якістю на підприємстві – це взаємопов'язаний комплекс заходів для встановлення, забезпечення і підтримання потрібного рівня якості продукції під час її розроблення, виробництва, експлуатації або споживання, здійснюваних шляхом систематичного контролю якості та цілеспрямованого впливу на умови і чинники, що зумовлюють якість продукції.

На даний час вітчизняні підприємства не відчувають гострої потреби у системі управління якістю. Причинами цього є, по-перше, відсутність або недостатність знань та інформації у даній сфері. По-друге, недостатній рівень конкуренції на вітчизняному ринку, що в першу чергу пов'язано з низькою купівельною спроможністю населення. Якщо в розвинених країнах світу 9 з 10 споживачів при виборі товару звертають увагу на якість, а потім цікавляться його ціною, то в Україні навпаки. Зміна психології споживачів розвинених країн змусила бізнес переглянути свою стратегію, сфокусувати її на постійному поліпшенні якості для якомога більшого задоволення покупців і замовників їхньої продукції. До того ж спрацював ефект ланцюжкової реакції, який пішов від підприємств – лідерів національних економік розвинутих країн. Десятки тисяч підприємств постачальників комплектуючих і сировини за вимогою лідерів в умовах жорсткої конкуренції, змушені були впровадити у себе систему управління якістю.

Тоді що заважає вітчизняним підприємствам та організаціям розробляти та запроваджувати сучасні системи управління? Адаже світовий досвід свідчить, що такі системи дають значні переваги тим, хто їх впроваджує. На жаль, в Україні спостерігаємо ситуацію, коли стимулів у підприємств до впровадження сучасних систем управління якістю явно недостатньо, щоб вони переважили фінансові та трудові витрати, що необхідні для успішного впровадження системи. Існує низка негативних тенденцій та проблем, які стають на заваді впровадження систем управління якістю, а саме: низька обізнаність спеціалістів вітчизняних підприємств щодо необхідності та можливостей функціонування сучасних систем управління, недостатній рівень фінансування науково-методичних розробок у сфері систем управління та низька ефективність координації робіт із забезпечення реалізації державної політики у сфері управління якістю, як складової загальнодержавного підходу до підвищення конкурентоспроможності, якості та безпечності товарів та послуг вітчизняних підприємств.

Вітчизняним підприємствам варто враховувати європейський досвід, приймаючи стратегічне рішення щодо розроблення, впровадження та сертифікації систем якості. Необхідно зазначити чітку тенденцію щодо розроблення спеціальних стандартів – рекомендацій з впровадження систем якості в окремих галузях.

Ефективне управління якістю, що забезпечує високий рівень задоволення вимог та очікувань споживачів, є найважливішою передумовою успіху підприємства будь-якого виду діяльності й форми власності. Якість продукції та послуг є основним інструментом конкуренції між підприємствами. Якщо на підприємстві припиняють працювати над вдосконаленням якості продукції та послуг, то це неминуче призведе до його банкрутства. Щоб визначити причини популярності міжнародної сертифікації доцільно розглянути мотиви, що спонукають підприємства створювати, впроваджувати й сертифікувати системи управління якістю.

У результаті впровадження й сертифікації системи управління якістю, що засновані на новітніх розробках та досвіді передових фірм світу, підприємства отримують можливість підвищити ефективність функціонування, зміцнити конкурентні переваги у галузі якості продукції та задоволенні потреб своїх споживачів. Наявність сертифікату на систему управління якістю значно полегшує пошук замовників на продукцію підприємства у промислово розвинутих країнах.

Сьогодні наявність міжнародного сертифіката на систему управління якістю виробничого підприємства істотно сприяє успіху в пошуку потенційних споживачів та партнерів.

Для підприємства, що намагається отримати іноземні інвестиції, наявність міжнародного сертифіката системи управління якістю може мати вирішальне значення, тому що підвищує його репутацію та рівень довіри інвесторів. Сертифікація системи управління якістю дозволяє значною мірою покращити імідж та репутацію підприємства, підвищити його ринкову вартість.

Як свідчить міжнародний досвід, впровадження системи управління якістю дозволить підприємству суттєво покращити та оптимізувати свою бізнесову діяльність і підвищити продуктивність, посилити акцент на цілях діяльності та досягненні очікувань споживачів, досягти і стабільно підтримувати високу якість своєї продукції та послуг для задоволення потреб і вимог споживачів, збільшувати задоволеність споживачів, досягти впевненості, що очікуваної якості досягнуто і вона постійно підтримується, забезпечити докази для споживачів та потенційних споживачів відносно того, що організація здатна зробити для них, відкрити нові можливості або зберегти вже завойовані сегменти ринку, отримати визнання з боку замовників через процедуру сертифікації, брати участь у тендерах, у тому числі міжнародних, і поставках продукції для державних потреб на вигідних умовах.

Підсумовуючи сказане, варто зазначити, що для підприємств, які прагнуть завоювати тверді позиції як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках, потрібно мати відповідну систему управління якістю продукції, яка буде орієнтована на глобальний ринок і забезпечуватиме критерії конкурентоспроможності. При цьому варто розуміти, що система якості може лише допомагати у досягненні згаданих очікувань і є лише одним із засобів для досягнення цілей, що стоять перед організацією, але сама по собі система якості не здатна привести до покращення робочих процесів або якості продукції чи послуг, вона не може вирішити усіх проблем організації. Її впровадження означає застосування системного і систематичного підходу для досягнення бізнес-цілей організації.